



Shanti a Gulab se smrčky, 9. 1. 2007  
Shanti and Gulab with spruces, 9. 1. 2007

Foto/Photo by Tereza Mrhálková

# Od Babyho k Amalee – 89 let chovu slonů v pražské zoo

ZBYNĚK ŠÍŠA

Zoologická zahrada hl. m. Prahy, U Trojského zámku 120/3, 171 00 Praha 7

## Keywords

Proboscidea, captivity, forest elephant, *Elephas maximus*, *Loxodonta africana*, *Loxodonta cyclotis*

## Úvod

Sloni patří k ikonickým, ale také k nejnáročnějším druhům zvířat chovaných v zoologických zahradách. Pražská zoologická zahrada se také řadí k těm zahradám, které vystavují a dnes už i chovají slony dlouhodobě. Ve více jak devadesátileté historii Zoo Praha to je v letošním roce (17. 7. 2022) 89 let. V průběhu těchto let jsme vystavovali všechny druhy slonů a dokonce jako jediná východoevropská zoo jsme měli v období 1972–1976 afrického slona pralesního. Historii slonů v Zoo Praha bychom mohli rozdělit na tři etapy. První etapou bylo období od r. 1933 až do r. 1965 (Baby až odchod Petra I), druhá začala příchodem slonice Gulab 5. 6. 1966 a trvala do 25. 4. 2012, kdy byli sloni přemístěni do nového pavilonu. Třetí etapou je současný chov v pavilonu v Údolí slonů. V průběhu těchto let byli sloni drženi ve třech pavilonech postupně na třech místech v areálu zoo. Úplně první pražský slon Baby byl provizorně ubytován v dřevěné ubikaci na severní straně expozice koní s malým výběhem k tehdejší hlavní cestě – tj. z dnešního pohledu v místě bažantnice. Do svého prvního pavilonu, postaveného podle návrhu architekta K. Mužíka, se stěhoval 6. 12. 1933. Pavilon stál tam, co je dnes ostrov lemuru. Tento pavilon byl pak na stejném místě přestavěn – rozšířen začátkem 40. let podle projektu z dubna 1940.

Druhým pražským slonincem byl Pavilon velkých savců, slavnostně otevřený 4. 5. 1973, který do dnes stojí mezi bažantnicí a strouhou. Dnes je vnitřek pavilonu veřejnosti uzavřen a ve výbězích jsou tapíři (bývalá expozice pro nosorožce), dětský areál Bororo (dříve velký výběh slonů) a v bývalém výběhu hrochů je expozice mravenečníků. Třetí, současný pavilon v Údolí slonů, byl vystaven v horní části areálu v důsledku katastrofální povodně v srpnu 2002 a byl slavnostně otevřen pro veřejnost 30. 3. 2013.

## Historie chovu

Prvním slonem se mohla pražská zoo pochlubit necelé dva roky po svém otevření pro veřejnost. A byla to událost prvořadého významu, protože tento slon byl i prvním zástupcem svého druhu v historii československých zoo. Tímto slonem byl slon cejlonský Baby, který do pražské zoo přišel dne 17. 7. 1933 prostřednictvím firmy Wilhelm Hagenbeck z Německa. Slon pocházel z odchytu na Cejlonu (dnes Srí Lanka) a byl zakoupen za 51 000 Kčs. V době svého příchodu do Prahy mu bylo podle údajů dovoze 15 měsíců, vážil 400 kg a měřil v maximální výšce těla 125 cm. Jeho prvním ošetřovatelem byl pozdější inspektor zvěře Miloš Krinert. Slůněti bylo věnováno hodně pozornosti jak ze strany zaměstnanců, tak i médií a veřejnosti, o čemž svědčí mnohé články z dobového tisku, záznamy o krmení, hmotnostních přírůstcích, zdravotním stavu atp. Z těchto záznamů stojí za pozornost zejména dva. Dne 23. 5. 1936 Babymu vypadla stolička vážící 75 g a 25. 1. 1937 si ulomil pravý kel o délce 25 cm až na pulpu.

S tímto, pro slony velmi nepříjemným zraněním, se vyrovnal bez následků. V roce 1937 přinesl tisk mimo jiné také zprávu o tom, že ošetřovatel Babyho je vyzbrojen revolverem pro případ ohrožení, nicméně mu zabítí nehrozí, protože je poslušný. To se však postupem doby poněkud změnilo. Vyrostl z něj totiž statný samec, který přerostl svůj pavilon a začal být nebezpečný i pro personál, přestože byl cvičen a svého ošetřovatele Josefa Krále stále respektoval. Baby byl v naší zoo až do 28. 8. 1951, kdy byl po 18 letech a jednom měsíci pobytu odprodán sovětské obchodní organizaci Zoocentrum Moskva (Turek 1953). Z korespondence týkající se prodeje a transportu Babyho z července 1951 lze např. vyčíst v pokynech k chovu, že Baby "... nenávidí koně, povozy i motorová vozidla. Nemá rád zelené uniformy a bílé pláště". Od 10. 9. 1951 do 5. 9. 1954 byl v Zoo Leningrad, odkud byl převezen do zoo v Kyjevě, kde žil až do 30. 6. 1960. Dožil se tedy 28 let.

Druhým pražským slonem byla indická slonice Jumba, která byla získána ještě před odchodem Babyho do SSSR, ale do té doby byla umístěna odděleně. Přišla do zoo 8. 3. 1951 od německé firmy Julius Mohr (Ulm). Podle zpráv z tehdejšího tisku přijela do Prahy původně na Hlavní nádraží, ale odmítla přestoupit na nákladní auto, a proto byla přesunuta na nádraží v Bubenči, odkud do zoo došla pěšky za traktorem. Přišla z Marseille, ale pocházela z Indie. V Evropě se aklimatizovala několik měsíců a teprve potom přišla k nám. Měla být čtyři roky stará, na nádraží byla zvážena a její hmotnost byla 880 kg. Ošetřovatel Josef Král odhadl maximální výšku těla na 180 cm. Byla to učenlivá a přítulná slonice, dalo se na ní jezdit. V Praze žila pouze dva roky a čtyři měsíce. Uhynula 14. 7. 1953 podle dvou pamětníků na překrmění cukrem, a v rodině jejího ošetřovatele Josefa Krále se traduje, že zemřela steskem po svém ošetřovateli po jeho přeložení na jiné pracoviště v zoo. Později objevený pitevních nález však hovoří o akutní enteritidě a gastritidě (zažívací potíže). Po krátkou dobu byla její společníci slonice Duňa.

Indická slonice Duňa byla třetím pražským slonem. Byla zakoupena 18. 12. 1952 od německé firmy Ruhe za 19 000 DM. Měla být údajně 3,5 roku stará, ale někteří pamětníci tvrdili, že byla starší. Pocházela prý z nějakého francouzského cirkusu, kde se neosvědčila v drezůře. V naší zoo byla cvičena stejně jako i Jumba, ale byla bázlivá, nervózní a nedalo se na ní jezdit. Krátce byla chována společně s naším prvním africkým slonem Petrem I, který ji ale postupem času začal obtěžovat, a jak začal dospívat, jeho obtěžování kly začalo být pro Duňu nebezpečné. Proto byla dne 3. 10. 1960 odprodána firmě Zoocentrum Moskva. Měla prý skončit také v Kyjevě, ale mezinárodní databáze to nepotvrzuje a tak o jejím dalším osudu dnes nevíme nic.

V pořadí čtvrtým slonem – a také prvním slonem africkým – byl samec jménem Petr. Později mu byl ke jménu připojen přídomek první. Přišel do Prahy 5. 11. 1953 a stejně jako Baby byl zakoupen od německé firmy Hagenbeck. Pocházel z odchytu v Tanganice a byl asi tříletý. Také on byl velmi populárním zvířetem, byl cvičen a kromě jiných kousků, jako počítání, sbírání drobných předmětů – zejména mincí z písku, uměl i hrát na harmoniku. Protože běžnou harminku snadno přefoukl, obrátilo se vedení zoo na n. p. Harmonika v Hořovicích a ten pro Petra vyrobil speciální harmoniku, kterou zaslal do zoo s průvodním dopisem dne 15. 2. 1957. Jak již bylo řečeno, byl do roku 1960 společníkem slonici Duně, kterou od podzimu 1959 napadal kly. Když si Petr dne 3. 10. 1959 ulomil levý kel, situace ve vztahu k Duně se ještě zhoršila. Ulomení klu s otevřením pulpy vedlo ke komplikacím s nesnadným ošetřováním rány. Bolestivost vyvolávala občasné stavy zvýšené agresivity, nespolehlivost a dokonce vedla k opakovanému poškozování ubikace. Proto bylo dohodnuto umístění Petra v Zoo Ostrava, která měla v té době jako jediná vhodný a zároveň volný pavilon pro tak mohutné zvíře. Transport proběhl 28. 7. 1965 a stal se opravdu velkou událostí. Pro Petra byla v Národních hutích Klementa Gottwalda Ostrava zhotovena speciální transportní bedna s kostrou z ocelových profilů, která byla umístěna do výběhu ke vratům stáje starého pavilonu a protože do ní Petr sám nevlezl ani na krmení a pamlsky, musel tam být vtažen pomocí kladkostroje. Vzápětí však pravým klem prorazil výdřevu v pravém horním rohu přední části transportky a ulomil si i část tohoto klu. Pak byl kupodivu poměrně klidný a nechal personál bez problémů opravit poškozenou část železnými traverzami. Teprve potom mohl být převezen na nádraží a dále do ostravské zoo. Po celou dobu transportu a několik dní v ostravské zoo ho doprovázel jeho tehdejší ošetřovatel Zdeněk Vágner. Jeho léčení nebylo bez potíží, bylo velmi nákladné a přes všechnu snahu Petr po 2,5 letech pobytu v Ostravě dne 5. 1. 1968 v 6 hodin ráno uhynul. Pitva prokázala akutní dekompenzaci srdeční činnosti na základě dystrofických změn myokardu (Kunc & Stehlík 1958). Dožil se tedy asi 18 let.

Mezitím byl v pražské zoo dalším slonem Pepík, který zde byl po dobu 3 měsíců v roce 1956. Pepík byl mladý asi 8 měsíční indický slon, původem z Vietnamu, odkud byl dovezen jako dar vietnamské vlády dne 25. 6. 1956. Jeho matku prý zastřelil na lovu velvyslanec. Protože však v Praze v té době již





Novostavba prvního pavilonu pro slona v pražské zoo z roku 1933  
The newly constructed first elephant house in Prague Zoo from 1933

Archiv Zoo Praha/ Prague Zoo Archive

dva sloni byli a jedním z nich byl dorůstající Petr, byl Pepík předán do Zoo Ostrava. Tam uhynul v lednu 1964 ve věku necelých 9 let. Traduje se – a to jak v Ostravě, tak u nás – že spadl do příkopu a na následky toho uhynul. U nás jsem dokonce slyšel vzpomínku, že při tom utrl trubku topení a opařil se. To se ale, na rozdíl od prostého pádu, nepodařilo ověřit.

Těchto pět slonů tvoří 1. etapu historie chovu slonů v Zoo Praha. Po odchodu Petra I byl výběh slonů u starého pavilonu po 10 měsících zcela prázdný. Příchodem Gulab pak začala druhá etapa.

Šestým slonem byla Indická slonice Gulab, což v překladu znamená růže. Přicestovala dne 5. 6. 1966 v 9 hodin ráno v transportní bedně na kamionu ČSAD z tehdy jugoslávského přístavu Rijeka. Gulab se k nám dostala prostřednictvím PZO Metalimex jako dar pana M. M. Sharmy, majitele firmy Ram Bahadur Thákur a Co., New Delhi, India, který v té době čile obchodoval s Československem. Skutečnost jejího získání ale byla poněkud pikantnější. Pan Sharma v rámci svých obchodních styků občas přijížděl do Prahy i s manželkou a její pobyt v Praze měla na starosti sekretářka generálního ředitele Metalimexu paní Kostínková, shodou okolností maminka jednoho našeho ošetřovatele. Pan Sharma byl s péčí o svou ženu velmi spokojen a chtěl paní Kostínkové dát jako poděkování nějaký dárek. To však paní Kostínková odmítala i přes Sharmovo naléhání a nakonec, aby dohadování ukončila, řekla v žertu „tak mi přivezte třeba slona“. A tím to považovali všichni jako žert za vyřízené. Ale po nějaké době přišel do kanceláře telegram od pana Sharmy, že je slon připraven na cestu. A vznikl problém, kam s ním. Slon byl nabídnut Zoo Praha, ale tehdejší ředitel prof. Z. Veselovský ho nechtěl, protože nový pavilon pro velké savce byl teprve ve stadiu zrodu a zoo neměla ani peníze na jeho transport. Transport nakonec zaplatil pan Sharma a slonice mohla vyjet na cestu do Prahy. Na nákladním autě dorazila do přístavu v Bombaji, tady byla přeložena jeřábem na loď Československé námořní plavby „Jiskra“, kde jí na palubě postavili přístřešek a po celou dobu se o ni starali námořníci z lodi, zejména pan Klein. Po 14 dnech plavby přistála v Rijece, kam pro ní přijelo nákladní auto ČSAD s naším inspektorem zvířet Ivanem Faltou. Na místě byla zhotovena bedna, protože ta z paluby nebyla použitelná. Gulab byla přemístěna z paluby na auto a vyjela směr Praha. V době příchodu měla být 6–7 let stará, vážila 1825 kg





Starý sloninec po přestavbě zač. 40. let měl takovouto podobu až do roku 1973

The old elephant house after reconstruction in the early 1940's had the same look until 1973

Archiv/Archive of Eva Poláčková

a v maximální výšce těla měřila 200 cm. Narodila se ve stájích pracovních slonů pana Sharmy a údajně po matce zdědila značnou tvrdohlavost a jako pracovní slon se nejevila perspektivní. Až po mnoha letech, v květnu 2012, se podařilo zjistit další údaje z počátku jejího života. Narodila se v Kasore Village ve státě Bihár na severovýchodě Indie, poblíž hranic s Nepálem a v jiné stáji – Gohi Village – ve stejné oblasti, prožila prvních pět let života. Jejím prvním mahutem byl Murshid Mian ze Samastipuru, který prý v roce 2012 ještě žil. Gulab je v naší zoo stále a je nejstarším (je jí 63 let) a nejdéle žijícím slonem v historii pražské zoo (56 let). Povahově je opravdu tvrdohlavá, zejména v mladších letech se to projevovalo častěji, ale stárí "obrušuje hrany" a dnes je to stará dáma, která má ráda svůj klid. Jinak je to ale velmi klidné, ohleduplné a hodné zvíře, které umožnilo lépe vníknout do tajů profese mahuta několika generacím našich chovatelů. Měření dospělého slona v naší zoo byl trochu problém, ale nakonec jsme si nechali vyrobit v našich dílnách speciální měřidlo, které ukázalo, že Gulab po necelých 9 letech pobytu měřila v bedrech (nejvyšší bod těla indického slona) 245 cm. Poslední známé přesné měření je z 18. 12. 1992 a ukazuje výšku 261 cm. S vážením slonů to bylo v 70. až 90. letech dobré, protože jsme mohli chodit na mostní váhu v areálu dopravy. Dnes je situace podstatně lepší, protože existují "přenosné" váhy, které umožňují vážit slony přímo v pavilonu. Nejvyšší zaznamenaná hmotnost Gulab byla 3666 kg ze dne 3. 8. 2009. V pozdějších letech byla hmotnost snížena a pohybuje se kolem 3200 kg. Poslední vážení ze dne 23. 6. 2022 ukázalo, že Gulab váží 3352 kg.

V pořadí sedmým slonem, byl indický sloní sameček Svádhín. Ten přicestoval do pražské zoo 28. 11. 1968 prostřednictvím švýcarské firmy Karl Künzler ve věku 9 měsíců, vážil asi 250–300 kg a v maximální výšce těla měřil kolem 110 cm. Pocházel z indického Ásámu. Jeho cena byla tehdy stanovena na 68 104 Kčs. Dne 18. 12. 1968 byly v tzv. Morávkově restauraci pod schody uspořádány slavnostní křtiny za účasti indického velvyslance s manželkou. Na slůně se velmi vážala slonice Gulab a chodili spolu na procházky po areálu zoo i jejím okolí. Častěji však na vycházky chodil Svádhín sám a to až do dnešních Bohnic. Bylo to velmi žravé slůně, které poměrně rychle přibývalo na váze. První přesné vážení ze 4. 3. 1969 ukázalo 410 kg a poslední oficiální hmotnost byla 725 kg z 28. 1. 1970. Měření 20. 5. 1969 ukázalo maximální výšku těla 132 cm. Svádhín na svou žravost nakonec dopltil. V březnu 1970

se jednu noc dostal ze svého boxu do chodby, kde bylo uložené granulované krmivo pro celý pavilon a Svádhín ho velké množství sežral. Později se ukázalo, že granulát měl zvýšený obsah soli, která se do směsi dostala při čištění strojního zařízení ve výrobě v Pečkách, a to bylo příčinou jeho smrti. Dne 13. 3. 1970 Svádhín uhynul na následky otravy solí (myokarditida, voda v osrdečníku, hemoragická diatéza).

Dne 16. 7. 1969 přicestoval do zoo další sloní sameček, africký slon pojmenovaný Petr II, který byl po krátkou dobu v zoo společně se Svádhínem a také Gulab. Petr II přišel ze švýcarského Curychu, ale původ měl v jihoafrickém Krügerově národním parku. Byl vlastně darem švýcarských dětí dětem československým, financovaný švýcarskou firmou Rivella A. G. Rothrist v rámci velké dětské soutěže na reklamu nápoje z afrických plodin. Slon byl slavnostně předán dne 24. 7. 1969 za účasti zástupců firmy, matky výherce, sdělovacích prostředků, dětského souboru Kyjovanka a mnoha dalších hostů. Jeho cesta z hraničního přechodu Folmava do pražské zoo byla velkou reklamní akcí se zastávkami na náměstí v Domažlicích, plzeňském pivovaru Prazdroj a na hradě Karlštejně a trvala od 4:30 do 20 hodin. V době příchodu měřil Petr II v maximální výšce těla 137 cm a vážil asi 250 kg. Stejně jako všichni dosavadní sloni byl cvičen a také chodil na procházky po zoo i jejím okolí, ale postupem času se stal méně spolehlivým avšak ne neovladatelným. Poslední přesný údaj o hmotnosti je ze 7. 3. 1973 a ukázal 1790 kg a o 2 roky později, 6. 3. 1975, byla jeho výška v bedrech 227 cm. Tento slon se jako jediný tragicky zapsal do historie Zoo Praha tím, že 15. 3. 1977 napadl a smrtelně zranil svého ošetřovatele Jiřího Černo-horského a musel být ještě týž den – ve věku 10 let – utracen (Felix 1998).

V následujících dvou letech, 1970–1972, do zoo přišlo postupně pět slonů ve čtyřech transportech – 0,2 slon africký, 1,1 slon cejlonský a 1,0 slon pralesní.

Dne 6. 8. 1970 přicestovala roční africká slonice Sábi ze Zoo Dvůr Králové n. L. Byla zakoupena od holandské firmy Van den Brink a pocházela z Krügerova národního parku v JAR. Inspirací pro její jméno se stala stejnojmenná říčka protékající tímto parkem. Při příchodu měla Sábi hmotnost asi 200 kg a v maximální výšce těla měřila asi 120 cm. První přesné měření se uskutečnilo 21. 9. 1970 a ukázalo 131 cm (maximální výška těla). Sábi měla slavné křtiny, když se přímo ve výběhu 19. 9. 1970 stala jejím kmotrem populární semaforická dvojice Jiří Grossmann a Miloslav Šimek. Bylo to povahově velmi bázlivé a nestálé zvíře, výcvik jí činil velké potíže a poměrně negativně reagovala na cizí osoby. Také proto nejsou téměř žádné údaje o její hmotnosti, protože na vycházky mimo výběh byla pro svou nespolehlivost nepoužitelná. Poslední měření 9. 8. 2003 ukázalo výšku v bedrech 250 cm. Byla to slonice, která opravdu milovala koupání a ve vnitřním bazénu tehdejšího pavilonu se musela koupat sama nejen kvůli menším rozměrům bazénu, ale zejména proto, že ve vodě dováděla tak, že to ohrožovalo kohokoliv dalšího. Sábi byla později z důvodu úpravy chovatelského programu zahrady pouze na slony indické přemístěna do francouzské Zoo La Fleche, kam odešla 29. 3. 2004. V této zoo dělala společnost bývalé dvorské slonici Katce, která ji však napadla a po jednom nešťastném pádu na kámen ve výběhu Sábi dne 12. 5. 2005 uhynula. Dožila se 36 let.

V pořadí desátým slonem byla další africká slonice Arba, což v jazyce afrického kmene žijícího jižně od Etiopie, znamená slon. Arba přišla také ze Zoo Dvůr Králové n. L., a to 14. 4. 1971 ve věku tří let. Stejně jako Sábi byla zakoupena od firmy Van den Brink, za 122 515 Kčs. V době příchodu vážila asi 700 kg a v maximální výšce těla měřila 167 cm. Poslední měření 6. 3. 1975 ukázalo výšku v bedrech 213 cm a poslední odhadovaný údaj o hmotnosti z března 1979 byl 2200 kg. Arba se dočkala nového pavilonu, ve smíšené skupině našich slonů však nebyla žádnou výraznou osobností, což bylo mimo jiné způsobeno i tím, že afričtí sloni byli výrazně mladší a byl tam dorůstající teenager Petr II. Bohužel uhynula náhle 9. 8. 1983 ve věku 15 let na srdeční selhání (infarkty myokardu, edém plic, hnisavý zánět ledvinné pánvičky a katar žaludku).

Následoval příchod páru slonů cejlonských 19. 9. 1971. 11leté slonice Sundari a 2letého samečka Kadíry. Tyto slony Zoo Praha získala jako dar tehdejší ministerské předsedkyně Cejlonu (dnes Srí Lanka) paní S. Bandaranaikové ke 40. výročí založení pražské zoo. Cesta do Prahy zahrnovala jízdu autem do přístavu v Colombu, lodí Colombo – Hamburk, která trvala 41 dní, vlakem z Hamburku 3 dny do Prahy a opět autem z nádraží Praha-Libeň do zoo. Sloni přicestovali z Colomba v doprovodu našeho zoologa Štěpána Šíra a jejich sinhálského mahuta p. Seemona, který v zoo zůstal dva měsíce, aby slony zvykl na nové prostředí a personál a zároveň předával své 25leté zkušenosti z práce se slony našim chovatelům.

Slonice Sundari – v překladu Krásné děvče – pocházela z odchytu z přírody v oblasti města Madawachchiya a do Zoo Colombo se dostala 1. 9. 1962 – tehdy měřila 99 cm v maximální výšce těla. Při příchodu do Prahy měřila 192 cm v maximální výšce těla a vážila 1380 kg. Srílanský mahut ji držel velmi zkrátka, v Colombu platilo, že se s ní musí pracovat opatrně a nesmělo se na ní jezdit. V Praze jsme

s ní měli zkušenosti trochu odlišné, byla ovšem slonem, který si uměl vydobýt své postavení v sedmičlenném stádě – viz např. v roce 1973 její útoky na dospívajícího afrického samce Petra II. Ve vztahu k chovatelům velmi rozlišovala koho a v jaké míře má či nemá poslouchat – příkladem mohlo být to, že na ní směli sedět jen dva chovatelé a jen jeden z nich směl i jezdit. Vycvičená byla dobře, poslouchala, ale vyžadovala přísný přístup a opatrnost. Poslední údaje o její hmotnosti jsou z 11. 10. 1974, kdy měla na mostní váze 2630 kg, a z března 1979, kdy byla její hmotnost odhadnuta na 2700 kg. Měřena byla naposled 6. 3. 1975 a její maximální výška těla byla 210 cm. Uhynula náhle dne 17. 8. 1981 na srdeční selhání. Dožila se 21 let.

Dvanáctý slon Kadíra, což je na Srí Lance běžné sloní jméno, pocházel z přírody v okrese Badulla u města Mahiyanganaya a do Zoo Colombo se dostal 18. 6. 1969 jako roční s maximální výškou těla 96, 5 cm. Při příchodu do Prahy měřil 119 cm (maximální výška těla) a vážil 300 kg. Bylo to velmi chlu-paté a poměrně hubené slůně, které ovšem velmi rychle rostlo, na čemž se podílela i naše osvědčená krmná dávka pro slůňata. Jeho počáteční vývoj však ovlivnily i následky náročného transportu a změny prostředí. Proto dostával po určitou dobu ještě speciální výživnou kaši složenou z vařeného rýže, vajíček, sušeného mléka Biosan, Konvitu a Glukopuru. Tato péče se brzy projevila zlepšením jeho výživného stavu. S výcvikem bylo započato brzy po příchodu a společně s Gulab a Sundari podnikali procházky po okolí zoo – Kadíra náruživě využíval i koupání ve vltavské tůni pod zoo. Postupem doby, jak Kadíra rostl a dospíval, začal být méně spolehlivý, až nakonec vůči personálu agresivní. Proto bylo nutné postupně provádět mnohá adekvátní technická opatření a nakonec byl pro něho rekonstruován samostatný výběh a stáj s bezpečnostním koridorem. Pokusy o využití tohoto samce jako chovného byly neúspěšné a pro svou agresivitu nemohl chodit s ostatními slony do společného výběhu. Tento slon jako jediný nepřežil katastrofální povodeň v srpnu 2002, protože kvůli své agresivitě vůči lidem musel být dne 13. 8. 2002 utracen. Bylo mu 33 let.

Významnou událostí bylo zakoupení Jimba, samce afrického pralesního slona z pařížské Parc Zoologique ve Vincennes. Jimbo přicestoval vlakem 27. 10. 1972 ve věku 4,5 roku kdy vážil 490 kg. Tento druh slona v té době chovalo pouze sedm zoo na světě v počtu devíti jedinců (5,4), z toho v Evropě žilo ve čtyřech zoo pět jedinců (3,2) a ve východoevropských zemích to byl vůbec první pralesní slon – takže zoologicky to byl opravdu významný počín. Do Paříže byl dovezen z afrického Gabonu 30. 6. 1970, vážil 190 kg a jeho věk byl odhadován na 16 měsíců. V Paříži byl ještě vážen v květnu 1971, kdy měl 330 kg. Po příchodu do Prahy měřil v maximální výšce těla 150 cm a měl poměrně dlouhé kvalitní kly o délce 22 a 23 cm. V říjnu 1973 vážil 740 kg. Jimbo si bohužel krátce po příchodu ulomil levý kel v délce 32 cm. Otevřela se mu pulpa a podstoupil proto dvouhodinovou operaci, při které mu byla pulpa odstraněna a rána uzavřena. Jak už bylo výše řečeno, takovéto zranění bývá pro slony dost často zdrojem dlouhodobých a vážných komplikací a to se ukázalo i v jeho případě. Léčení v intenzivní formě trvalo téměř dva roky a vlastně pokračovalo až do Jimbova úhynu dne 27. 7. 1976. Pitva prokázala degenerativní změny v ledvinách, degeneraci myokardu a další změny na orgánech. V pražské zoo pobyl pouhé čtyři roky a uhynul ve věku 8,5 let. Jeho kostra je uložena ve sbírkách Národního muzea.

Čtrnáctým sloním přírůstkem je indická slonice Shanti. Ta přicestovala do pražské zoo dříve, než se stala jejím majetkem, byla to totiž filmová hvězda zakoupená u německé firmy Sensen pro účely natáčení celovečerního filmu „Pan Tau v oblacích“. Film byl natáčen Filmovým studiem Barrandov v koprodukcí s ČST a dvou německých televizních stanic. Její „umělecké jméno“ bylo Bimbo. Původem je z Ásámu v Indii a do Evropy se dostala 5. 5. 1977 s velkým transportem slonů ve věku 16 měsíců. Do naší zoo přijela dne 3. 6. 1977 v 17 hodin v doprovodu svého ošetřovatele pro filmování po celodenní jízdě kamionem FSB z Urberachu u Frankfurtu n. M. Převzetí slona v Německu a celý jeho transport až na hranice s ČSSR natáčela německá televize. Záznam se však bohužel nedochoval, protože cívkou v Praze někdo omylem otevřel a tím ji zničil. Následovala karanténa, příprava na filmování podle požadavků scénáře, seznámení s hlavními představiteli filmu, a v červenci mohlo začít vlastní filmování. To trvalo s různými přestávkami až do září a konalo se na několika místech v Čechách – v třešňové aleji u Olbramovic, ve vesničce Pičín na Příbramsku, na letišti Praha-Ruzyně, v pražské zoo, na Strahově v Památníku národního písemnictví a nakonec v Grandhotelu Pupp v Karlových Varech. Po ukončení natáčení byla koupena naší zoo a na malé slavnosti dne 5. 10. 1977 se uskutečnilo její oficiální předání. Shanti žije ve skupině našich slonů dosud a ve svých 46 letech je druhou nejstarší ve skupině. Je to slonice velmi žravá, což jí způsobovalo občasné záživací potíže a její kmení musí být regulováno. Při výcviku potřebuje důslednost, je ochotná až trochu zbrklá a dalo se na ní jezdit. Do Shanti byly v 90. letech vkládány naděje na rozmnožení, kdy po mnoha jednáních a přípravách byla od dubna 1997 odebírána moč na



# Harmonika

NÁRODNÍ PODNIK HOŘOVICE

Výrobna:

Správa ZOOLOGICKÉ ZAHŘADY ,

P r a h a .

Vaše zpráva značky: čj. 2906/56/N

ze dne:

Naše značka: O/MŠ - 9742 /1462

Datum: 15.II.1957.

Věc: foukací harmonika.

ZOOLOGICKÁ ZAHŘADY V PRAZE	
Došlo dle:	20. II. 1957
Číslo:	422/57
Přílohy:	

Vážení soudruzi !

Loňského roku požádali jste nás, abychom Vám dodali foukací harmoniku pro Vašeho svěřence 5ti letého slona PETRA. Po pravdě řečeno, soudruzi našeho výrobního závodu v Písku byli v rozpacích jak takovému přání vyhověti, neboť v oboru foukacích harmonik nejsou odborné zkušenosti, jak mají takové foukací harmoniky pro slony vypadati.

Současnou poštou zasíláme na Vaši adresu "zkušební " foukací harmoniku pro muzikanta PETRA, nevíme ovšem, zda bude spokojen a jak brzo podaří se mu tuto "přefoukati " .

Prosíme, však, abyste tento dárek nezveřejňovali. V případě, že dodaná harmonika je ještě příliš malá, sdělte nám to, resp. uveďte přibližné rozměry, milerádi Vám vyjdeme vstříc.

Přejeme Vašemu svěřenci mnoho hudebních úspěchů a zůstáváme s pozdravem

Míru zdar !

Přílohy:

Co:

Evidenční číslo:

Referent:	Tel. klapka:
Mar. eš	388

Telefon 388, 444

Telegramy: Harmonika Hořovice

Peněžní spojení: Státní banka, pob. Hořovice - č. úč. 071-005

OTK 05 - 163/55

HARMONIKA  
národní podnik  
HOŘOVICE

Průvodní dopis n. p. Harmonika k dodání foukací harmoniky pro slona Petra z 15. 2. 1957

Cover letter from national company Harmonika for delivery of mouth organ for elephant Petr from 15 February 1957

Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive



Pavilon velkých savců – 2. sloninec, foto z jeřábu stavby Indonesie, foto ze dne 17. 6. 2002

The House of Large Mammals – the 2<sup>nd</sup> elephant house, photo taken on 17 June 2002 from a crane during the construction of Indonesia on 17 June 2002  
Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive

určení říjového cyklu a posílána na vyšetření do německého Göttingenu (Deutsches Primatenzentrum, Abt. Reproduktionsbiologie). Od 15. 5. 1997 pak probíhalo připouštění se samcem Kadírou. Tyto pokusy ale nebyly nakonec úspěšné, protože samec neměl o slonici zájem. Po opakovaných vyšetřeních odborníky z IZW Berlin se ukázalo, že Shanti má na děloze myom, na pravém vaječníku cystu a nemůže zabřeznout, i když cyklus má. Je velmi silně vázaná na Gulab, přesto se postupem času její postavení ve skupině zhoršilo, protože ji v hierarchii stáda předběhly nové chovné slonice. Za jejího života bylo získáno mnoho biologických údajů, např. 8. 8. 2003 měřila v bedrech 265 cm. A nakonec opravdu stručný přehled o vývoji její hmotnosti: 24. 6. 1977 vážila 390 kg, 9. 1. 1978 už 637 kg, dne 17. 10. 2000 to bylo 3630 kg a poslední vážení 23. 6. 2022 ukázalo 3582 kg.

Protože jsme chtěli dosáhnout odchovu, hledali jsme ve spolupráci s evropským koordinátorem chovu slonů vhodnou slonici i samce. Byla nám doporučena indická slonice Praya z německého Münsteru. Ta pocházela z odchytu v přírodě, bylo jí 27 let a v Münsteru o ní neměl samec zájem. Praya nakonec do Prahy přišla 16. 9. 2003 jako deponát. Bohužel se nepodařilo ji spojit se samcem, který krátce po ní přišel z Holandska. A při vyšetření zdravotního stavu IZW Berlin se ukázalo, že není stoprocentně způsobilá k chovu (oba vaječníky byly nefunkční, vykazovaly cysty různé velikosti aj.) a dokonce, že toto vyšetření již dříve absolvovala v Münsteru v roce 1995 rovněž s problémy a stanovením neperspektivnosti k chovu – a to nám, ale i koordinátorovi, münsterští kolegové zatajili! Samce se evidentně bála. Přestože to byla klidná, kontaktní slonice, nastal problém co s ní. Protože majitel Zoo Münster ji zpět nechtěl, byla nakonec předána do francouzské Zoo Amiens, kam odešla po dvouletém pražském pobytu dne 8. 11. 2005 v doprovodu chovatele Karla Kaprála. Od 6. 12. 2017 je v belgické zoo Pairi Daiza.

Dalším – v pořadí šestnáctým – slonem byl samec Naing Thein, který k nám byl deponován z holandského Emmenu. Pocházel z Barmy, kde se narodil v roce 1980. V Emmenu měl již několik mláďat a pověst výborného plemeníka, ale z genetického hlediska byla potřeba v jejich stádě obměna samce, a proto nám byl nabídnut. Po Kadírovi tu totiž nebyl žádný samec. Do Prahy přišel 23. 9. 2003. Den předtím ukázala váha na jeřábu hmotnost 5700 kg (asi s bednou), ale pozdější vážení ze 4. 10. 2009 ukázalo 4634 kg.





Třetím slonincem v Zoo Praha je Údolí slonů, návštěvníkům téměř zakrytý, 23. 5. 2013

The third elephant house in Prague Zoo is the Valley of Elephants, almost hidden from the view of visitors, 23 May 2013

Foto/Photo by Zbyněk Šíša

Jak již bylo výše řečeno, s Prayou se ho nepodařilo spojit, napadal ji, dokonce ji i zranil, a nakonec se ho bála tak, že s ním ani nemohla být ve výběhu. Podařilo se ho sice spojit se Shanti, dokonce ji i pářil, ale tam perspektiva chovu nebyla. Byl to poklidný slon, učenlivý, suverénní, snadno se adaptoval na eventuální změny. Nakonec po šesti letech pobytu v Praze odešel 26. 11. 2009 posílit chov v Zoo Lipsko, kde měl doposud dvě mláďata – 9. 4. 2012 narozené mrtvé a 25. 1. 2019 samečka Ben Long.

Sedmnáctým slonem – a posledním, který přišel do Pavilonu velkých savců, druhého pražského slonince, byl samec Mekong. Přišel ze Zoo Lipsko 27. 11. 2009 a u nás si vyměnil místo s Naing Theinem v rámci evropského programu chovu. Pocházel z vietnamského Saigonu a narodil se v roce 1982. V Lipsku měl zájem jen o jednu samici ve stádě, se kterou měl mládě, ale o ostatní se nezajímal, a protože u nás by bylo po Naing Theinovi místo, došlo k této výměně. Byl to poněkud bázlivý a konzervativní slon, přišel nevycvičen a u nás výcvik začal od začátku. Byl učenlivý, ale pomalejší. Mekong se po přechodu do nového pavilonu a příchodu nových slonic moc jako chovný samec neuplatnil, i když nakonec jedno mládě zplodil. Odešel 3. 12. 2014 do Zoo Amsterdam, kde se po něm narodilo jedno mládě, a to 16. 10. 2016 samička Sanuk. Od 29. 1. 2016 je v další holandské zahradě – v Zoo Emmen.

Následující příchody patří do třetí, současné, etapy chovu slonů v Zoo Praha. Nový, v pořadí třetí, pavilon pro slony se připravoval k výstavbě a bylo třeba zajistit do tohoto pavilonu s nejnovějšími parametry také vhodná nová zvířata – zejména chovatelsky perspektivní samice, protože samce jsme už měli. Po přestěhování Gulab a Shanti do nového pavilonu dne 24. 4. 2012 následoval druhý den přesun Mekonga a sloní část pavilonu velkých savců osířela. Stavba pak ale ještě ještě krátkou dobu fungovala jako karanténa pro dvě nové srílanské slonice.

Již do nového pavilonu přišla ze Zoo Rotterdam slonice Douanita (Donna) se svou dcerou Tonyou. Bylo to 9. 5. 2012. Donna byla původně majetkem Zoo Ústí n. L. Při dovozu do Evropy ale byla zabavena v Rotterdamu, kde zůstala v tamní zoo a kde se také později rozmnožovala. Pocházela z odchytu ve Vietnamu a narodila se v roce 1986. Donna přišla do Prahy březí a čekal nás tedy historicky první porod (viz





Údolí slonů, pavilon ze silnice na Bosnu, 24. 5. 2013

The Valley of Elephants, the house seen from the road to Bosna, 24 May 2013

Foto/Photo by Zbyněk Šíša

dále). Stejně jako již v Rotterdamu, i v Praze se projevovaly její dominantní sklony. Navíc nebyla spolehlivá v kontaktním chovu a musela být chována v chráněném kontaktu. Pro tyto provozní komplikace byla nakonec přesunuta do německé Zoo Osnabrück. Odešla 7. 3. 2017 a také březí – stejně jako přišla. Její první vážení ze 30. 1. 2014 ukázalo 3666 kg a poslední z 1. 3. 2017 bylo 3256 kg.

Její dcera Tonya se narodila v Rotterdamu 10. 2. 2009. Tonya ale bohužel náhle uhynula dne 17. 12. 2013, takže v Praze byla pouze jeden rok a sedm měsíců. Podezření na herpes virus se nakonec nepotvrdilo. Pitva prokázala akutní bakteriální infekci, sepsi způsobenou bakterií *Escherichia coli hemolytica* a krvácení do gastrointestinálního traktu.

Po dlouhých a náročných diplomatických jednáních přišly do zoo 7. 10. 2012 dvě slonice ze Srí Lanky – Janitha a Thamara. Obě přišly ze Zoo Colombo, ale narodily se v Pinnawale, chovné a záchranné stanici, kterou Zoo Colombo spravuje. Janitha se narodila 17. 10. 2004 a Thamara 23. 8. 2005. Karanténu absolvovaly v přísném režimu a s odděleným personálem našich i srílanských chovatelů v Pavilonu velkých savců a 6. 3. 2013 se konečně přemístily do nového pavilonu v Údolí slonů. Přišly ve vhodném věku a v naší zoo se staly se zakladatelkami současného úspěšného chovu. Poslední vážení ze dne 23. 6. 2022 ukázalo, že Janitha měla hmotnost 2180 kg a Thamara 2234 kg.

Dne 11. 2. 2013 se odehrál první porod slona v historii Zoo Praha. Již výše zmíněná slonice Douanita porodila samičku, která dostala jméno Sita jako odkaz na to, že její matka patří Zoo Ústí n. L., kde byly kdysi chovány dvě slonice stejného jména. Porod proběhl ve 13:30 hodin a mládě poprvé od matky pilo v 19 hodin. Sita dobře prospívala a mohla v Praze zůstat, jenže musela následovat svou matku do nového působiště. Odešla do Osnabrücku 7. 3. 2017. Sita vážila 3. 8. 2015 1134 kg, o rok později dne 8. 8. 2016 vážila 1320 kg a poslední hmotnost před odchodem z Prahy byla 1406 kg z 1. 3. 2017.

V pořadí 23. slonem se stal 31letý indický samec Ankhör, který přicestoval z Tierparku Berlín 13. 8. 2014 jako další chovný samec. Pochází z Barmy, kde se narodil 1. 3. 1983. Je to také zatím poslední sloní příchod do Prahy. Jak už bylo řečeno, Mekong se jako plemeník moc neprojevoval a Ankhör měl být jeho náhradou, protože v Tierparku Berlín, kde byl od roku 1989, zplodil 11 potomků. A také jsme

trochu doufali, že Mekonga přítomnost konkurenta vyprovokuje k činnosti. Zpočátku se efekt moc neprojevoval, ale nakonec Mekong napáčil slonici Janithu, ale o Thamaru neměl vůbec zájem, takže se opakovala situace z Lipska. Že bylo páření úspěšné, se ukázalo až těsně před jeho odchodem. Rovněž Ankhor, když dostal plnou příležitost, byl úspěšný a napáčil Thamaru. A tím začala současná éra čtyř úspěšných porodů skutečně pražských slůňat, kde Ankhor dostal své pověsti. Ankhora si snadno návštěvník identifikuje podle dvou bílých pěticípých hvězd na zádi slona. Je to označení z majetku barmské státní dřevařské firmy a není to klasický výžeh tekutým dusíkem, ale pastou z kaolinu, bentonitu a hydroxidu sodného ve směsi s glycerinem a metylalkoholem. První vážení po příchodu do Prahy dne 16. 8. 2018 ukázalo 4032 kg a zatím poslední ze dne 23. 6. 2022 pak 4308 kg.

Prvním ze série porodů bylo narození samce Maxmiliána, zvaného Max, dne 5. 4. 2016 ve tři hodiny ráno. Sameček, jehož rodiči jsou Mekong a Janitha, měl hmotnost 104 kg a maximální výšku těla 95 cm. Po roce života – 4. 4. 2017 – vážil 412 kg a poslední vážení z 23. 6. 2022 ukázalo 1950 kg.

Druhým – v pořadí 25. pražským slonem – byl samec Rudolf, zvaný Rudi, který se narodil 7. 10. 2016 rodičům Ankhorovi a Thamarě. 7. 11. 2016 vážil 122 kg a v prvním roce (11. 10. 2017) měl 390 kg. Zatím poslední vážení z 23. 6. 2022 ukázalo 1536 kg.

Dne 27. 3. 2020 ve 3:09 hodin se narodila samička Lakuna, vážila 92 kg a výška v bedrech byla 93 cm. Jejími rodiči jsou opět Ankhor a Thamar. Váha 10. 8. 2020 ukázala 246 kg. Lakuna měla v prvním roce života (30. 3. 2021) hmotnost 462 kg a 23. 6. 2022 to bylo 916 kg.

A zatím posledním pražským slonem – v pořadí byla 27. – se stala dne 9. 5. 2020 v 1:58 hodin ráno samička Amalee. Vážila 124 kg a její výška v kohoutku byla 71,5 cm. Rodiči jsou Ankhor a Janitha. Hmotnost dne 10. 8. 2020 byla 242 kg, v prvním roce života (8. 5. 2021) měla 500 kg a poslední vážení z 23. 6. 2022 ukázalo 854 kg.

Všechna tato čtyři mláďata jsou úspěšně odchovávána a prošla základním vycvikem pro usnadnění chovatelské péče i provozu. Samičky jsou v klasické rodinné skupině a mladí samci v současnosti tvoří samostatnou samčí skupinu s Ankhorem, přišemž oba po čase čeká odchod ze Zoo Praha.

## Slovo závěrem

Toto je stručný přehled 27 dosud chovaných slonů v pražské zoo. Z těchto 27 zvířat bylo 22 do zoo dovezeno, ať už jako koupě, dar nebo výměna a pět se zde narodilo (2,3). Porodní úspěšnost je zatím 100%. Z hlediska chovaných taxonů byl v pražské zoo chován jeden slon pralesní (1,0), čtyři sloni afričtí (2,2), pět slonů cejlonských (2,3) a 17 slonů indických (7,10). Dále nám statistiky ukazují, že z těchto 27 zvířat jich v Praze v průběhu uplynulých 89 let celkem šest uhynulo, dva byli utraceni, 10 odešlo do jiných zoo a devět jich je v zoo v současnosti (3,6).

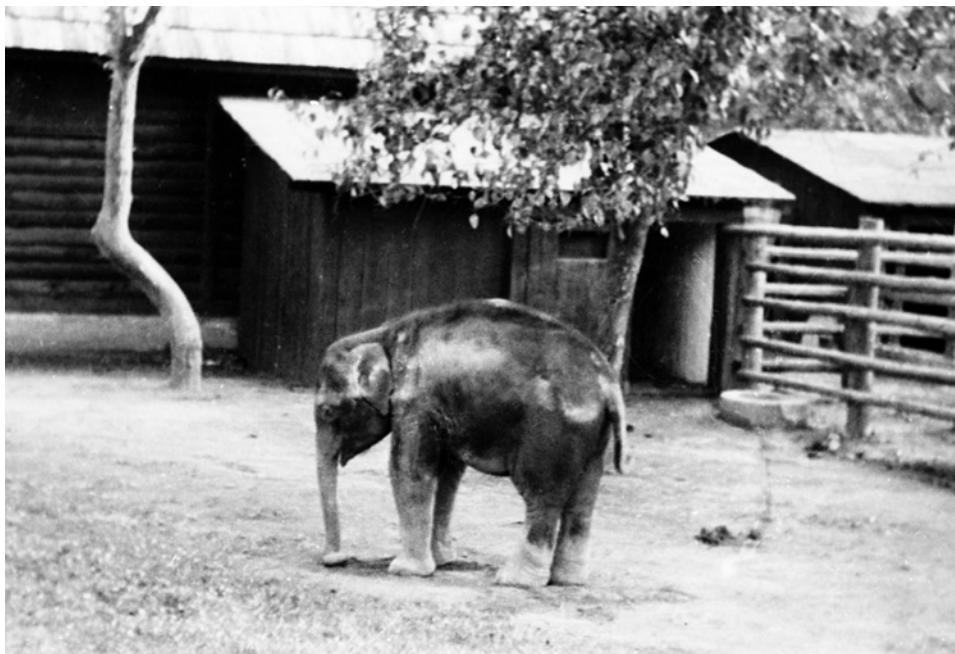
Pro úplnou přesnost tohoto přehledu je třeba doplnit informaci o tzv. tranzitních slonech, tedy zvířatech, která v letech 1950–1959 v rámci obchodních smluv mezi západoevropskými zeměmi a SSSR procházela Prahou. Pražská zoo v té době fungovala jako tranzitní stanice pro transporty sovětské obchodní organizace Zoocentrum Moskva. Neznamenal to v praxi, že tato zvířata prošla branami zoo, ale pražská zoo zajišťovala jejich administrativu, veterinární kontrolu, napájení, krmení a eventuálně průvodce na další cestě k hranicím. Bylo to celkem 12 zvířat – 11 slonů indických (1,8,2) a 1,0 slon africký.

## LITERATURA/REFERENCES

---

- FELIX J., 1998. Slon africký Petr II, smrtelný úraz ošetřovatele. *Tamtamy* 3: 3.
- KUNC L. & STEHLÍK J., 1968. K úhynu afrického slona Petra. *Živa* 4: 156–157.
- TUREK A., 1953. Přeprava slona z pražské zoologické zahrady do Zooparku Leningrad. *Živa* 3: 108–109.
- Trojský koník - 80 let Zoo Praha. 2011: strany 5, 20, 41, 47
- ŠÍŠA Z., 1993. Historie chovu slonů v Zoo Praha. *Gazella* 20: 120–133.
- archiv Zoo Praha





První pražský slon Baby u své provizorní dřevěné ubikace  
The first Prague elephant Baby at his provisional wooden shelter

Archiv/Archive of Zbyněk Šiša



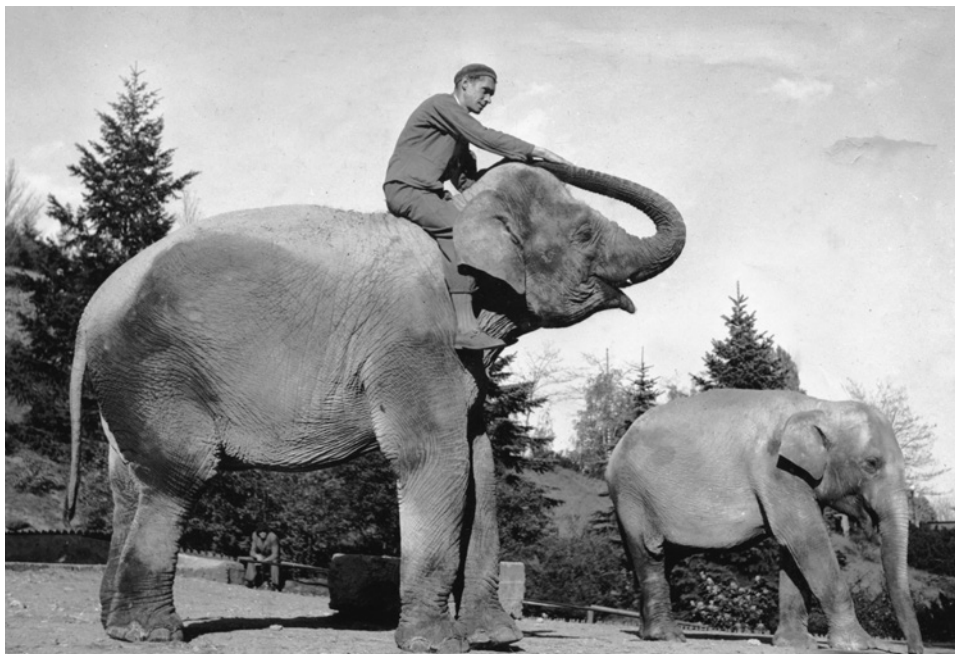
Dospělý Baby při cvičení se svým ošetřovatelem Josefem Králem  
Adult Baby taking exercise with his keeper Josef Král

Archiv/Archive of Eva Poláčková



Indická slonice Jumba s Josefem Králem  
The Asian female elephant Jumba with Josef Král

Foto/Photo by Erich Tylínek, Archiv/Archive of Eva Poláčková



Slonice Jumba (v popředí, sedí na ní Josef Král) a Duňa společně ve výběhu starého pavilonu slonů  
 Female elephants Jumba (at the front, with Josef Král on her back) and Duňa together in the paddock of the old elephant house  
 Foto/Photo by František Vopat, Archiv/Archive of Eva Poláčková



Slonice Duňa byla v pořadí třetím slonem Zoo Praha  
 Female elephant Duňa was the third elephant of Prague Zoo  
 Foto/Photo by Richard Pavlovič, Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive





Slon africký Petr I jako mladý  
The African bush elephant Petr I in his young age  
Foto/Photo by Richard Pavlovič,  
Archiv Zoo Praha (dar)/Prague Zoo Archive(gift)



Petr I jako dospělý  
Adult Petr I  
Foto/Photo by dr. V. J. Staněk,  
Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive



Malý slon indický Pepík na procházce s ošetřovatelem B. Krinertem (v bílém klobouku), 1956  
The small Asian elephant Pepík taking a walk with his keeper B. Krinert (in a white hat), 1956  
Foto/Photo by Richard Pavlovič, Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive



Pepík v Zoo Ostrava, nedatováno  
Pepík in Ostrava Zoo, undated

Foto/Photo by Fotografia Ostrava, Archiv/Archive of Zdeněk Vágner



Slonice Gulab při nakládání jeřábem na loď v přístavu v Bombaji  
The female elephant Gulab being loaded by crane onto a ship in the port of Bombay

Foto/Photo by Karel Hála (námořník z lodi Jiskra/sailor from ship Jiskra), 1966, Archiv/Archive of Kateřina Bláhová



Gulab po příchodu do Prahy dne 5. 6. 1966  
Gulab after her arrival in Prague on 5 June 1966

Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive



Gulab a Zbyněk Šiša ve výběhu starého pavilonu v roce 1971  
Gulab and Zbyněk Šiša in the old house paddock in 1971  
Foto/Photo by Erich Týlínek, Archiv/Archive of Zbyněk Šiša



Gulab na procházce u Vltavy pod zoo, 1973  
Gulab taking a walk along the Vltava River below the zoo, 1973

Foto/Photo by Vladimír Motyčka





Gulab při pracovním cvičení – tahání klády s ošetřovatelem Petrem Kabátkem  
 Gulab at training for work – dragging logs – with her keeper Petr Kabátek

Foto/Photo by Zbyněk Šíša



Gulab ve výběhu Pavilonu Velkých savců, 3. 6. 2011  
 Gulab in the paddock next to the House of Large Mammals, 3 June 2011

Foto/Photo by Tomáš Adamec





Gulab ve výběhu Údolí slonů, 29. 7. 2022  
Gulab in the paddock of the Elephant Valley, 29 July 2022

Foto/Photo by Petr Hamerník



Křtiny indického slona Svád'hína za účasti indického velvyslance a jeho manželky se konaly v restauraci „Pod schody“ dne 8. 12. 1968, se Svád'hínem na pódiu ošetřovatelé Kamil Veselský a Karel Dub  
Naming ceremony of the Asian elephant Svád'hín witnessed by the Indian Ambassador and his wife in a restaurant "bellow the steps" on 8 December 1968, keepers Kamil Veselský and Karel Dub on the stage with Svád'hín

Foto/Photo by Stanislav Tereba, Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive



Svádhín se koupe v louži u bazénu za dohledu Kamila Veselského, cca 1969

Svádhín taking a bath in a puddle next to the pool, supervised by Kamil Veselský, ca 1969

Archiv/Archive of Jan Masopust



Druhý pražský africký slon Petr II ještě v kempu v Africe s výherkyní soutěže

The second African bush elephant in Prague, Petr II, still in a camp in Africa, with the winner of a competition

Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive



Propagační leták k transportu Petra II na českém území  
16. 7. 1969

A promotion leaflet about Petr II's transport over the  
Czech territory 16 July 1969

Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive

Petr II jako slůně v září 1969

Petr II still a calf in September 1969

Foto/Photo by Zbyněk Šiša



Petr II na vycházce u Vltavy pod zoo v roce 1973

Petr II taking a walk along the Vltava below the zoo in 1973

Foto/Photo by Vladimír Motyčka





Křtiny mladé africké slonice Sábi 19. 9. 1970 se konaly za účasti populární semaforské dvojice Miloslav Šimek a Jiří Grossmann

The naming ceremony of the young female of African bush elephant Sábi on 19 September 1970 was attended by a popular pair of actors from the Semafor Theatre, Prague, Miloslav Šimek and Jiří Grossmann

Foto/Photo by Petr Polák, Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive



Sábi se velice ráda koupala, tady ve vnitřním bazénu Pavilonu velkých savců

Sábi loved bathing; here seen in the indoor pool in the House of Large Mammals

Archiv/Archive of Zbyněk Šíša  
(dia, neznámý dar/dia, unknown gift)



Sábi se zlobí. Jako dospělá neměla ráda cizí lidi a takto vypadal její útok

Sábi is angry. When she became an adult, she disliked strangers and this is what her attack looked like

Foto/Photo by Tereza Mrhálková 4. 9. 2003,





Africká slonice Arba přicestovala do Prahy 14. 4. 1971

The African bush elephant female Arba came to Prague on 14 April 1971

Foto/Photo by Stanislav Tereba, Večerní Praha; Archiv/Archive of Zbyněk Šíša



Arba na slavnosti výročí zahrady 30. 9. 1973

Arba at a ceremony to mark the Zoo's anniversary on 30 September 1973

Foto/Photo by Vladimír Motyčka, Archiv/Archive of Zbyněk Šíša



Cejlonská slonice Sundari před transportem do Prahy se svým mahutem Mr. Seemonem, Colombo, 1971  
 The Sri Lankan female elephant Sundari before her transport to Prague with her mahout Mr. Seemon, Colombo, 1971  
 Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive



Sundari při vykládce na nádraží Praha-Libeň se Štěpánem Šírem, 19. 9. 1971  
 Sundari, being unloaded at the Prague-Libeň railway station, and Štěpán Šír, 19 September 1971  
 Foto/Photo by Zbyněk Šíša



Sundari na procházce v dolním sadu v září 1971  
 Sundari taking a walk in the lower orchard in September 1971  
 Foto/Photo by Zbyněk Šíša



Sundari při cvičení ve výběhu Pavilonu velkých savců, 1973

Sundari exercising in the paddock of the House of Large Mammals, 1973

Foto/Photo by Vladimír Motyčka, Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive



Třetí pražský cejlonský slon, samec Kadíra před transportem do Prahy s mahutem Mr. Seemonem, Colombo Zoo, 1971

The third Sri Lankan elephant in Prague, the bull Kadíra before his transport to Prague together with his mahout Mr. Seemon, Colombo Zoo, 1971

Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive



Kadíra na procházce v dolním sadu v září 1971

Kadíra walking in the lower orchard in September 1971

Foto/Photo by Zbyněk Šiša





Gulab, Kadira a Sundari na vycházce k Vltavě 1973  
 Gulab, Kadira and Sundari taking a walk towards the Vltava, 1973

Foto/Photo by Vilém Bischof



Kadira v rekonstruovaném a zvětšeném výběhu, 2001  
 Kadira in the remodelled and enlarged paddock, 2001

Archiv/Archive of Zbyněk Šiša



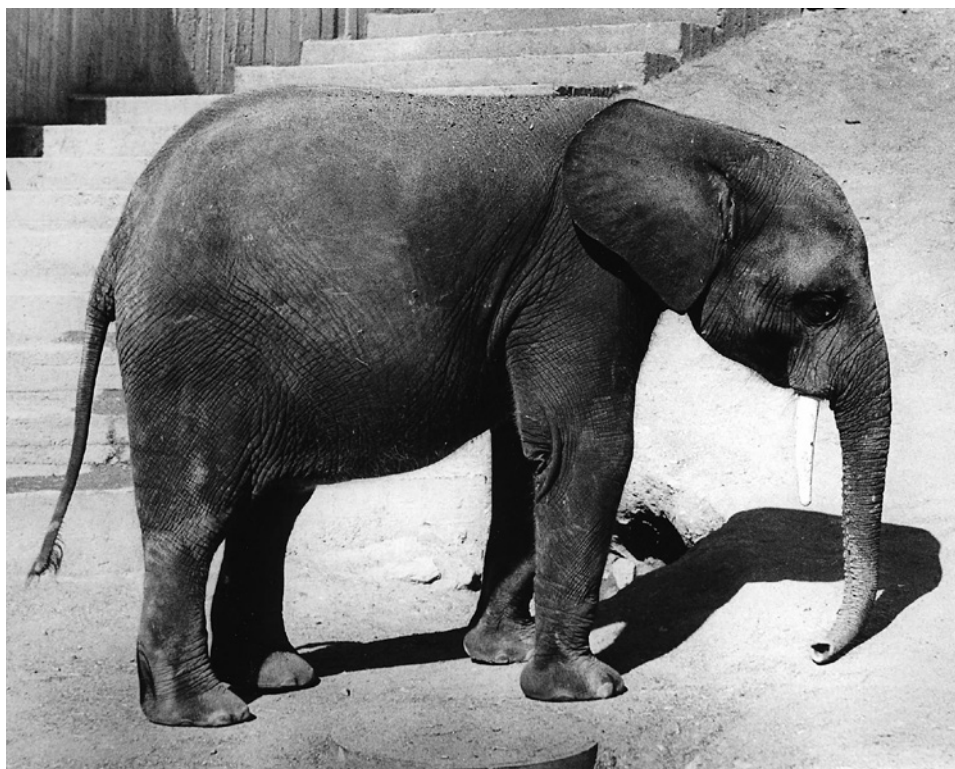
Kadíra při povodni 14. 8. 2002  
Kadíra during floods on 14 August 2002

Foto/Photo by Štembera,  
Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive



Slon pralesní Jimbo ve stáji, 1972  
The Forest elephant Jimbo in his stable, 1972

Foto/Photo by Vladimír Motyčka



Jimbo ve výběhu  
Jimbo in the paddock

Foto/Photo by Vladimír Motyčka





Slonice Shanti mezi natáčecími dny na procházce u Vltavy 27. 8. 1977

The female elephant Shanti in-between film shooting taking a walk along the Vltava on 27 August 1977

Foto/Photo by Zbyněk Šíša



Shanti při natáčení v Grandhotelu Pupp v Karlových Varech, 1977

Shanti filming at the Grandhotel Pupp in Karlovy Vary, 1977

Foto/Photo by Josef Víttek, Archiv/Archive of Zbyněk Šíša



Shanti a míč – ve výběhu Pavilonu velkých savců, 14. 6. 2006

Shanti and a ball – in the paddock of the House of Large Mammals, 14 June 2006

Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive





Shanti v Údolí slonů 13. 3. 2020  
Shanti in the Elephant Valley, 13 March 2020

Foto/Photo by Petr Hamerník



Praya přicestovala do Prahy 16. 9. 2003, vykládka v Pavilonu velkých savců  
Praya came to Prague, 16 September 2003, being unloaded at the House of Large Mammals

Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive



Praya ve výběhu 12. 8. 2004  
Praya in the paddock, 12 August 2004

Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive



Páření Naing Thein x Shanti 4. 10. 2005  
The mating of Naing Thein x Shanti, 4 October 2005

Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive





Samec Naing Thein 24. 9.2003  
The male Naing Thein, 24 September 2003

Archiv Zoo Praha/Prague Zoo Archive





Mekong v Údolí slonů 17. 6. 2013  
Mekong in the Elephant Valley on 17 June 2013

Foto/Photo by Tomáš Adamec



Slonice Tonya s matkou Douanitou po příchodu do Údolí slonů 9. 5. 2012  
The female Tonya and her mother Douanita when they arrived at the Elephant Valley on 9 May 2012

Foto/Photo by Khalil Baalbaki



Douanita s dcerou Sitou po porodu 11. 2. 2013  
Douanita and her daughter Sita, just after birth on 11 February 2013

Foto/Photo by Tomáš Adamec



Tonya dne 17. 5. 2012  
Tonya on 17 May 2012

Foto/Photo by Tomáš Adamec



Slonička Sita na fotografii z 3. 3. 2013  
Young Sita in a photo from 3 March 2013

Foto/Photo by Miroslav Bobek





Nakládání cejlonských slonů Thamary a Janithy v Pinnawale, Srí Lanka, 5. 10. 2012

Loading Sri Lankan female elephants, Thamara and Janitha, in Pinnawala, Sri Lanka, 5 October 2012

Foto/Photo by Marián Polák



Janitha a Thamara 6. 3. 2013 v Údolí slonů

Janitha and Thamara on 6 March 2013 in the Elephant Valley

Foto/Photo by Tomáš Adamec





Janitha v pavilonu 14. 3. 2013  
Janitha in the pavilion, 14 March 2013

Foto/Photo by Tomáš Adamec



Thamara v pavilonu 14. 3. 2013  
Thamara in the pavilion, 14 March 2013

Foto/Photo by Tomáš Adamec



Thamara ve výběhu 29. 7. 2022  
Thamara in the paddock, 29 July 2022

Foto/Photo by Petr Hamerník



Příchod Ankhora do Údolí slonů 13. 8. 2014  
Ankhor arriving at the Elephant Valley, 13 August 2014

Foto/Photo by Miroslav Bobek





Ankhor a jeho hvězdy na zádi, 4. 9. 2014  
Ankhor and the stars on his back, 4 September 2014

Foto/Photo by Petr Hamerník



Snímek Ankhora z 2. 11. 2016  
A snap of Ankhor from 2 November 2016

Foto/Photo by Petr Hamerník



Dne 5. 4. 2016 se narodil sameček Maxmilián  
The male Maxmilián was born on 5 April 2016

Foto/Photo by Petr Hamerník





Max na snímku z 24. 2. 2017  
Max in a picture from 24 February 2017

Foto/Photo by Petr Hamerník



7. 10. 2016 se narodil druhý samce Rudolf  
The second male, Rudolf, was born on 7 October 2016

Foto/Photo by Petr Hamerník



Rudolf dovádí ve vodě, 23. 11. 2016  
Rudolf playing joyfully in water, 23 November 2016

Foto/Photo by Petr Hamerník



Samička Lakuna se narodila 27. 3. 2020  
The female Lakuna was born on 27 March 2020

Foto/Photo by Petr Hamerník





Další samička Amalee se narodila 9. 6. 2020  
Another female, Amalee, was born on 9 June 2020

Foto/Photo by Petr Hamerník



Amalee a Lakuna dovádí ve sněhu 8. 2. 2021  
Amalee and Lakuna romping in snow on 8 February 2021

Foto/Photo by Petr Hamerník





Samci Ankhor, Max a Rudi ve svém výběhu 7. 10. 2020  
The males Ankhor, Max and Rudi in their paddock, 7 October 2020

Foto/Photo by Petr Hamerník



Zatím poslední pražská slůňata, slonice Lakuna a Amalee společně ve výběhu 10. 6. 2021

So far the last elephant young in in Prague Zoo, the females Lakuna and Amalee together in their paddock,  
10 June 2021

Foto/Photo by Petr Hamerník





Gulab v Údolí slonů 20. 7. 2022  
Gulab in the Elephant Valley on 20 July 2022

Foto/Photo by Oliver Le Que



# From Baby to Amalee – 89 years of breeding elephants in Prague Zoo

---

## Introduction

---

Elephants are iconic but also the most demanding kind of animals in zoological gardens. Prague Zoo is one Zoological Garden of those gardens that have been exhibiting, and now also breeding, elephants for many years. It is full 89 years this year (17 July 2022) in the more than 90 years of the Zoo's history. Over the years, we have exhibited all species of elephants and we are the only East-European zoo to have had an African forest elephant (1972–1976). We can divide the history of elephants in Prague Zoo into three stages. The first stage being from 1933 up to 1965 (Baby until when Petr I left us), the second one started with the arrival of the female elephant Gulab on 5 June 1966 and lasted until 25 April 2012, when elephants were moved to a new house. The third stage is their current abode in the Elephant Valley. As time went by, elephants were reared in three different houses in succession, at three different spots within the Zoo premises. The ever first elephant in Prague was called Baby and was provisionally housed in wooden quarters north of the horse exhibition with a small paddock close to the then main path – i.e. where the pheasantry is located today. Baby moved to his first own house, built according to the design of architect K. Mužík, on 6 December 1933. The Elephant House used to stand where the Lemur Island is situated today. The house was remodelled – extended in the early 1940's according to the design of April 1940.

The second Prague Elephant House was within the House of Large Mammals, launched on 4 May 1973 and still standing between the pheasantry and the old millrace. The house itself is now closed to the public, while the enclosures are used by tapirs (former rhinoceros exhibit), children's area called Bororo (former elephant paddock) and anteaters are now where hippopotamuses used to roam. The third and current house in the Elephant Valley was moved to the top section of the Zoo due to the disastrous floods that hit the zoo in August 2002. It was opened to the public on 30 March 2013.

## History of breeding

---

Prague Zoo was able to show its first elephant just under two years after it opened to the public. And this was an extraordinary event as the elephant was the first of its kind in the history of all Czechoslovak zoological gardens. The name of the Sri Lankan elephant was Baby and came to Prague on 17 July 1933 with the help of the Wilhelm Hagenbeck company from Germany. The elephant was caught in Ceylon (now Sri Lanka) and bought for CSK 51,000. According to the importer, he was 15 months old when he arrived, he weighed 400 kg and his maximum height of body was 125 cm. His first keeper was Miloš Krinert, later an animal inspector. The elephant calf received a lot of attention from Zoo staff as well as the mass media and the public, as can be seen from many articles from contemporary press, records on feeding, on weight gains, his health and the like. Especially two of the records are worth mentioning. On 23 May 1936, Baby lost a molar tooth weighing 75 g and on 25 January 1937 he broke his right tusk, 25 cm long, all the way to the pulp. He coped with this very unpleasant injury well and without any consequences. Apart from other things, the press printed an article in 1937 saying that Baby's keeper would carry a gun just for safety, but that there was no danger of him being killed as the animal was obedient. Nevertheless, this would change in the course of time. Baby grew up to be a robust male, larger than his house, and he even became dangerous for the staff, though he had been trained and continued to respect his keeper Josef Král. Baby stayed in Prague Zoo until 28 August 1951, when, after 18 years and a month, he was sold to the Soviet trading company Zoocentre Moscow (Turek 1953). In the correspondence from July 1951 concerning the sale and transport of Baby we can

read, for example, in the instructions in respect to his handling that Baby "... hates horses, freight and motor vehicles. He dislikes green uniforms and white working coats." He was in Leningrad Zoo from 10 September 1951 until 5 September 1954 and from there he was transferred to the Zoo in Kiev where he died on 30 June 1960, aged 28 years.

The second elephant in Prague Zoo was a female Asian elephant called Jumba. She arrived before Baby was sent to the Soviet Union, but was kept separate. She came on 8 March 1951 from the German Julius Mohr (Ulm) company. According to the contemporary press, she first arrived at the Main Station in Prague but refused to move onto a truck. She was then taken to the railway station in Bubeneč, closer to the zoo, and walked from there behind a tractor. She arrived from Marseille but was from India. It took a few months for her to acclimatize before reaching Prague. Supposedly, she was four years old. Her weight was taken at the station, reading 880 kg. Her keeper Josef Král estimated her maximum height of body at 180 cm. She was a clever and cuddly female and people could ride her. She only spent two years and four months in Prague. She died on 14 July 1953. Some contemporaries claimed it was due to eating too much sugar, while the family of Josef Král believed that she died of sadness missing her keeper after he had been shifted to a different work place within the Zoo. However, later discovered findings from her autopsy speak about acute enteritis and gastritis (digestion problems). For a while, the female elephant Duňa kept her company.

The Asian elephant Duňa was the third elephant in Prague. She was purchased on 18 December 1952 from the German Ruhe company for DM 19,000. She was said to be 3.5 years old, though some contemporaries believed her to be older. Supposedly she came from a French circus, where she was not doing well in dressage. She was trained in our Zoo in the same way as Jumba, but she was fearful, nervous and could not be ridden. For a short time she had our first African elephant named Peter I as her companion. But he would start bothering her and, as he matured, his tusks would become a danger for Duňa. These were the reasons for which she was sold to the Zoocentre Moscow company on 3 October 1960. She was said to have ended in Kiev, but there is no mention of this in the international database, so we know nothing of her later fate.

The fourth elephant in succession – and also the first African bush elephant – was the male called Petr. Later the ordinal number the first was added to his name. He came to Prague on 5 November 1953 and, just as Baby, was purchased from the German Hagenbeck company. He was caught in Tanganyika, when he was approximately three years old. He, too, was a popular animal. He was trained and among other tricks he could do, such as counting or picking up small items – namely coins in sand – he was able to play the mouth organ. As he would have easily damaged an ordinary mouth organ, the Zoo asked the Harmonika enterprise in Hořovice to make a special one for Petr. The company sent it to the Zoo on 15 February 1957. As has already been mentioned, he was a companion to Duňa until autumn 1959 when he started bothering her with his tusks. When, on 3 October 1959, Petr broke his left tusk, his attitude towards Duňa got even worse. The injury went down into the pulp and there were complications. It was difficult to treat the wound. The animal was sometimes more aggressive due to the pain, would be unreliable and repeatedly damage his sleeping quarters. For this reason, it was arranged to move Petr to Zoo Ostrava, which, at the time, was the only one to have a suitable and also empty house for such a large animal. His transport on 28 July 1965 was a really great event. A special transport crate was made from steel sections by the steel works in Ostrava. It was placed into the paddock by the stable gate in the old Elephant House. As Petr could not be enticed with food or titbits to walk into the crate, a block and tackle had to be used to get him in. Suddenly he punched the timbering in the top right-hand corner of the transport crate with his right tusk and broke off part of that tusk. Surprisingly, after that he was relatively calm and let zoo staff repair the damaged section by iron bars. Only after that it was possible to take him to the railway station and transport to the Zoo in Ostrava. For the whole time of the transport and also for several days in Ostrava he was accompanied by his keeper, Zdeněk Vágner. His treatment was without any difficulties, but turned to be very expensive. Despite all the efforts Petr died after 2.5 years after he came to Ostrava, on 5 January 1968 at 6 o'clock in the morning. The autopsy proved acute decompensated heart failure due to dystrophic myocardial changes (Kunc & Stehlík 1958). He lived to about 18 years of age.

In the meantime, there was another elephant, Pepík, who only spent a short time of 3 months in Prague Zoo in 1956. Pepík was a young, about 8 months old, Asian elephant. He came from Vietnam on 25 June 1956 as a donation from the Vietnamese government. A hunting ambassador was said to have shot his mother dead. As, at the time, there were two elephants living in Prague, adolescent Petr being



one of them, Pepík was transferred to Zoo Ostrava. He perished there in January 1964 when he was not quite 9 years old. Legend has it, both in Ostrava and in Prague, that he had a fall into the moat and died of the injuries. I have even heard someone saying that in his fall, the elephant disrupted a heating pipe and was scalded by the hot water. However, this story, contrary to the fall itself, could not be verified.

These five elephants cover the first stage of the elephant exhibition in Prague Zoo. After Petr I's departure, the paddock at the Elephant House remained empty for 10 months. The second stage started with the arrival of Gulab.

The sixth in line was the female Asian elephant Gulab, which, translated, means a rose. She joined the zoo on 5 June 1966 at 9 a.m. She was brought in a transport crate on a truck from the then Yugoslav port of Rijeka. Gulab was a donation from Mr. M. M. Sharma, the owner of the Ram Bahadur Thakur and Co., New Delhi, India, who was actively doing business with Czechoslovakia. The deal was mediated by the Metalimex foreign trade company. The real facts behind this were somewhat more piquant, though. Mr. Sharma sometimes came on business with his wife who, during her stay in Prague, was taken care of by Mrs. Kostínková, the Metalimex General Director's secretary, who, by coincidence, was the mother of one of the Zoo's keepers. Mr. Sharma was very pleased with the way his wife was looked after and wanted to give Mrs. Kostínková a present to express his gratitude. Mrs. Kostínková kept refusing, but Mr. Sharma continued to urge her. So in the end, joking, she said: "...so bring me an elephant". Everyone took it as a joke and believed that that was that. Nonetheless, the office received a wire from Mr. Sharma, saying that the elephant was ready for transport. And now there was a problem – where to put it? The animal was offered to Prague Zoo but Zoo's director Prof. Z. Veselovský did not want it, as the idea for a new house for large mammals was only beginning to take shape and, on top of that, the zoo had no money for the transport. That was eventually paid by Mr. Sharma and the female elephant set out on her journey to Prague. First a truck took her to the port of Bombay, where she was lifted by a crane and loaded onto the "Jiskra", a ship belonging to the Czechoslovak Ocean Shipping Company. There a shelter was erected for her on board. During the two-week journey she was looked after by the ship's staff, above all, Mr. Klein. She was met at the port of Rijeka by a truck from the ČSAD transport company and our animal inspector Mr. Ivan Falta. A crate had to be made on the spot, as the one used on board proved useless. Gulab was shifted from the ship onto the truck and headed to Prague. At the time of her arrival, she was said to be 6 to 7 years old, her weight was 1825 kg and the maximum height of her body was 200 cm. She was born at Mr. Sharma's working elephant farm and was believed to have inherited stubbornness from her mother so had no good prospects as a working elephant. It was not until after many years, in May 2012, that we managed to obtain some more information about her early life. She was born in Kasore Village, the state of Bihar, north-east India, close to the border with Nepal. She spent the first five years of her life at another farm (stable) - Gohi Village – in the same area. Her first mahout was Murshid Mian from Samastipur, who was still around in 2012. Gulab is still in our zoo and is the eldest (now 63) and longest living elephant in the history of Prague Zoo (56 years). She really is quite stubborn. This was more marked when she was younger, but one "mellows with age" and nowadays she is an elderly lady who likes her peace and quiet. She is a very calm, considerate and kind animal that made it possible for several generations of our keepers to get a more profound knowledge of the profession of a mahout. There used to be a problem taking the measurements of an adult elephant in our zoo. In the end we had a special gauge made in our workshops and this showed that, after little bit under 9 years of her stay in Prague, she was 245 cm at the shoulder (the highest point of Asian elephant's body). The last known exact measurement was taken on 18 December 1992 and read 261 cm. Taking the weight of elephants was quite easy between the 1970's to 1990's as we were able to use the weighbridge in the transport area. Today the situation is even better as there are "portable" scales and we can weigh the animals right in the house. Gulab's highest weight was recorded on 3 August 2009 and was 3666 kg. In later years her weight went down and now is around 3200 kg. Gulab's latest weight reading was taken on 23 June 2022 and was 3352 kg.

The seventh elephant in succession was the Asian male Svádhín. He was brought to Prague Zoo on 28 November 1968 (mediated by the Swiss Karl Künzler company) when he was 9 months old. He weighed about 250–300 kg and his maximum body height was around 110 cm. He came from Assam, India and he was rated at CSK 68,104. A special naming ceremony was held in the so-called Morávek's restaurant on 18 December 1968 in the presence of the Indian Ambassador and his wife. Gulab had a strong link with the young elephant calf and they wandered together around the zoo and its vicinity. But more often Svádhín would take walks on his own, sometime all the way to the part of Prague now

called Bohnice. It was a truly voracious animal and gained weight quite fast. The first exact weight was taken on 4 March 1969 and was 410 kg, while his last official weight, taken on 28 January 1970, was 725 kg. On 20 May 1969 he was 132 cm tall. Unfortunately, Svádhín's voracious appetite cost him his life. One night in March 1970 he managed to get out of his stable into the corridor where pelleted food for the whole house was stored. Svádhín gobbled most of it. Only later it was found that the fodder contained a high amount of salt which got into the mixture when machines were being cleaned at the factory in Pečky. And that caused his death. Svádhín died on 13 March 1970 of salt poisoning (myocarditis, fluid in the pericardium, haemorrhagic diathesis).

Another elephant bull came to our zoo on 16 July 1969. He was an African bush elephant called Petr II and stayed in the zoo for a while together with Svádhín and also Gulab. Petr II came from Zurich, Switzerland, but his origins were in Kruger National Park, South Africa. Actually, he was a gift of Swiss children to children in Czechoslovakia, financed by the Swiss Rivella A. G. Rothrist company within a big children's competition promoting African agricultural produce. The elephant was handed over on 24 July 1969 in a ceremony attended by representatives of the company, the mother of the winner, mass media, the children's choir Kyjovanka and many more other guests. His journey from the border crossing of Folmava to Prague Zoo was a big advertisement campaign, with stops in the Domažlice main square, the Plzeň Prazdroj brewery and at the Karlštejn castle, and lasted from 4:30 a.m. till 8:00 p.m. When he came to Prague, Petr II was 137 cm at the highest body height and his weight was some 250 kg. The same as other elephants before him, he was trained and also took walks around the zoo and its neighbourhood. In the course of time, however, he was becoming more and more unreliable, although not uncontrollable. The last known information about his weight was 1790 kg as on 7 March 1973 and two years later, on 6 March 1975, he measured 227 cm at the shoulder. He was the only elephant in the history of Prague Zoo to have caused a tragic incident. On 15 March 1977, he attacked his keeper Jiří Černohorský, who sustained fatal injuries. The elephant had to be put down the very same day – he was 10 years old (Felix 1998).

The following two years, 1970–1972, witnessed the successive arrival of five elephants. They came in four different transports – 0,2 African bush elephant, 1,1 Sri Lankan elephants and 1,0 African forest elephant.

The first to arrive, on 6 August 1970, was the one-year old female African bush elephant Sábi from the Zoo in Dvůr Králové n. L. She had been purchased from the Dutch Van den Brink company and originally came from Kruger National Park, the South African Republic. She was named after a small stream running through the park. At the time, Sábi weighed about 200 kg and measured approximately 120 cm at the maximum height of body. Her first exact measurements were taken on 21 September 1970 when the gauge showed 131 cm (maximum height of body). Sábi had a famous naming ceremony in the paddock on 19 September 1970 and her godfathers were two very popular figures from the Semafor Theatre, Jiří Grossmann and Miloslav Šimek. She was a very timid and unstable animal, she found it difficult to be trained and reacted quite negatively to strangers. This is why there are hardly any data concerning her weight as, because of being so unreliable, she could not be taken for walks away from the paddock. The last reading of her height on 9 August 2003 was 250 cm at the shoulder. The elephant really loved bathing. However, she had to be alone in the pool inside the house of that time, not only because the pool was quite small but, especially, because she was so playful in the water that she would harm anybody around. As the Zoo breeding programme changed and focused on Asian elephants only, Sábi was moved to Zoo La Fleche, France. She departed on 29 March 2004. There she joined the elephant cow Katka, formerly from Dvůr Králové, who, however, kept attacking Sábi. Once Sábi had an unlucky fall and hit a stone in the paddock. She perished on 12 May 2005. She thus lived up to the age of 36.

The tenth elephant in line was another African bush elephant female called Arba – which means elephant in the language of the African tribe living south of Ethiopia. Arba also came from the Zoo in Dvůr Králové n. L. on 14 April 1971 when she was three years old and, just as Sábi, she was purchased from the Van den Brink company for CSK 122,515. When she first arrived, her weight was around 700 kg and she measured 167 cm at the maximum height of her body. The last reading, on 6 March 1975, was 213 cm at the shoulder. The last guess at her weight of 2200 kg was made in March 1979. Arba lived long enough to come into the newly constructed house. She was not an outstanding figure in the mixed group of elephants, partly because the African elephants were much younger than the rest, which also included



the adolescent Petr II. Unfortunately, she perished suddenly on 9 August 1983 at the age of 15, due to cardiac failure (myocardial infarctions, pulmonary oedema, suppurative renal pelvis inflammation and gastritis).

The next to come were a pair of Sri Lankan elephants, who arrived on 19 September 1971 – 11-year old female Sundari and two-year old male Kadira. Prague Zoo received them as a gift from the then Prime Minister of Ceylon (now Sri Lanka) Mrs. S. Bandaranaike to mark the 40<sup>th</sup> anniversary of Prague Zoo. The journey to Prague involved a truck trip to the port of Colombo, then they travelled by ship from Colombo to Hamburg. The sail took 41 days, then there was a three-day journey by train to Prague, where they were loaded on a truck again and brought to the zoo. On their passage, the elephants were accompanied by our zoologist Štěpán Šír and their Sinhalese mahout Mr. Seemon, who stayed in our zoo for two months to help the elephants get used to their new environment and the staff. He also shared his knowledge from 25 years of working with elephants with our keepers.

The female elephant, Sundari – which translated means a Beautiful Girl – was caught in the wild in the vicinity of the town of Madawachchiya and came to Colombo Zoo on 1 September 1962 – at the time, she measured 99 cm at the maximum height of body. When she reached Prague she was 192 cm at the maximum height of body and weighed 1380 kg. Her Sri Lankan mahout was very strict with her. In Colombo they believed that she was to be treated carefully and it was not allowed to ride her. We had different experience with her in Prague, though. She was an elephant who knew how to win her position in the seven-member herd – for example, see her attacks in 1973 on the adolescent African bush elephant male Petr II. In her relationship to zoo keepers, she chose whom she would obey or not – an example we can mention, there were only two keepers whom she allowed to sit on her back, but only one of them could also ride her. She was well trained and obedient, but people needed to be strict and careful with her. Last data about her weight were from 11 October 1974 – taken on a weighbridge and reading 2360 kg. In March 1979 her estimated weight was 2700 kg. She was last measured on 6 March 1975, when her maximum body height was 210 cm. She died suddenly on 17 August 1981 of heart failure. She was 21 years old.

The twelfth elephant was Kadira, which is a usual name for elephants in Sri Lanka. He came from the wild in the district of Badulla, close to the town of Mahiyanganaya and got to Colombo Zoo on 18 June 1969 at the age of one year. The maximum height of his body was 96.5 cm. When he came to Prague, he measured 119 cm (maximum height of body) and weighed 300 kg. It was a very hairy and relatively skinny calf, but started growing very fast, which was also thanks to our well-proven feed ration for baby elephants. But his early development was affected by the demanding transport and change of environment. This was why, at first, he was also given a special nourishing mixture of boiled rice, eggs, powder milk Biosan, Konvit and Glukopur. The care given to him soon helped improve his condition. His training began soon after his arrival and he would take walks together with Gulab and Sundari in the neighbourhood of the zoo – Kadira was eager to take baths in a pool of the Vltava river below the zoo. Over time, as Kadira was growing and getting more mature, he was becoming less and less reliable, until he turned aggressive towards the staff. It was thus necessary to start introducing some adequate technical measures. In the end, an independent paddock had to be adjusted for him with a stable furnished with a security corridor. Attempts at making use of the bull for reproduction turned futile and, because of his aggressiveness, he could not be let out with the other elephants into the same paddock. He was the only elephant not to survive the disastrous floods of August 2002. He could not be moved and, because of his aggressiveness towards people, he had to be put down on 13 August 2002. He was 33 years old.

The purchase of Jimbo, male African forest elephant, from the Paris Parc Zoologique de Vincennes, was a great event. Jimbo arrived by train on 27 October 1972 when he was 4.5 years old and his weight was 490 kg. There were only seven zoological gardens in the world keeping such an elephant and altogether there were nine of them (5,4). In Europe five animals (3,2) lived in four zoos while he was the first forest elephant ever to live in an east-European country – so, from zoological point of view, it really was an outstanding event. He was imported to Paris from Gabon on 30 June 1970, weighing 190 kg and his age was estimated at 16 months. Still in Paris he was weighed in May 1971 and had 330 kg. When he came to Prague, he measured 150 cm at the maximum height of body, his tusks were relatively long and were of good quality, measuring 22 and 23 cm, respectively. In October 1973 his weight was 740 kg. Unfortunately soon after arrival Jimbo broke off his left 32-cm long tusk. The pulp was left open and the animal had to undergo a two-hour surgery in which the pulp was removed and the wound

closed. As has already been said above, such injuries often entail long lasting and serious complications, which was the case here. For almost two years he had to be treated intensively and his treatment continued until Jimbo perished on 27 July 1976. Autopsy showed degenerative changes of his kidneys, myocardial dystrophy and other changes in his organs. He only spent four years in Prague Zoo and was 8.5 years old when he died. His skeleton is now in the collections of the National Museum in Prague.

The fourteenth in succession was the Asian female elephant Shanti. She joined Prague Zoo even before she had become its property – she was a film star bought from the German Sensen company to take part in a film called “Mr. Tau up in the Sky”. The film was made by the Barrandov film studio and the Czechoslovak TV in co-production with two German TV stations. Her “stage name” was Bimbo. Her origins were in Assam, India, and she came to Europe on 5 May 1977 within a large transport group of elephants, when she was 16 months old. She arrived in our zoo on 3 June 1977 at 5 p.m. together with her keeper for the duration of filming. Her long-day journey on a truck from Urberach near Frankfurt am Main to the Czechoslovak border was shot by German television. Unfortunately, the recording got lost as somebody in Prague opened the box by mistake and the recording was destroyed. The elephant was in quarantine, then there was some training according to the script to get her ready for the filming. She met the main actors and the filming itself started in July. With some intervals, this lasted until September and took place in several places in Bohemia – in a cherry orchard by Olbramovice, in the small village of Pičín in the Příbram region, at Prague-Ruzyně airport, in Prague Zoo, at the Museum of Czech Literature in Prague, and finally in the Grandhotel Pupp in Karlovy Vary. When the filming was over, the elephant was bought by our zoo and officially handed over, at a small ceremony, on 5 October 1977. Shanti continues to live in the group of our elephants, which has now been for over 45 years, and, being 46 years old, she is the second oldest among them. She loves eating and sometimes she has problems with her digestion, so her feed has to be controlled. Her training must be consistent. She is willing, sometimes rather rash, and she could be ridden. In the 1990's there were hopes that Shanti would reproduce. After a lot of discussion and preparations, in April 1997 urine samples were taken to pinpoint her oestrous cycle and sent to be examined in Göttingen, Germany (Deutsches Primatenzentrum, Abt. Reproduktionsbiologie). From 15 May 1997 mating attempts were made with the male Kadir. In the end, these attempts were not successful as the male was not interested in the female. Experts from the IZW Berlin examined her repeatedly until they discovered a uterus myoma, a cyst of her right ovary and that Shanti would be unable to conceive even during her oestrous cycle. She is very much attached to Gulab. However, as time went by, her position in the group was getting worse as new breeding females managed to get ahead of her in the herd hierarchy. A lot of biological data has been collected so far, e.g. on 8 August 2003 she measured 265 cm at the shoulder. We can conclude with a brief review of her weights: 24 June 1977 it was 390 kg, 9 January 1978 it went up to 637 kg, on 17 October 2000 she weighed 3630 kg and the last figure of 23 June 2022 showed 3582 kg.

As we wanted to go into breeding condition, we and European coordinator of the elephant breeding program were looking for a suitable female or male. The 27 years old female elephant Praya from Münster, Germany, was recommended to us. She had been caught in the wild. The bull in Münster showed no interest in her. Eventually, Praya came to Prague on 16 September 2003 on breeding loan. Unfortunately, her mating with the male that came from Holland shortly after her was unsuccessful. When medically examined by the IZW Berlin, she proved not to be a hundred percent fit for reproduction (neither of her ovaries was functioning, there were cysts of varying sizes, and more). It also became clear that she had undergone a similar examination in Münster, in 1995, and there had also been problems, and she was said to have no prospects in breeding – and this was something our colleagues in Münster kept a secret from us and the coordinator! She was evidently afraid of the male. Though she was a calm and friendly animal, there was the problem – what to do with her? Her owner, Münster Zoo, did not want her back, so she was finally transferred to Amiens Zoo, France. She left for France after her two-year stay in Prague, on 8 November 2005, accompanied by her keeper Karel Kaprál. Since 6 December 2017, she has been in Pairi Daiza, Belgium.

The sixteenth elephant in line was the male Naing Thein, who was sent on breeding loan from Emmen, the Netherlands. He came from Burma (Myanmar), where he was born in 1980. He already had had several offspring in Emmen and had a reputation of an excellent breeding male. However, from the aspect of genetics, the zoo needed to replace the male in their herd and offered him to us. There had not been a male in our zoo since Kadir. Naing Thein came to Prague on 23 September 2003. The day before, his weight taken on a crane was 5700 kg (most likely including the crate), as later figure



taken on 4 October 2009 showed only 4634 kg. As has already been said, he was not able to mate with Praya, he would attack her and even injured her. She was afraid of him after that and could not share the same paddock with him. We managed to get him into contact with Shanti, and he even mated with her, though there was no chance of breeding there. He was a calm elephant, ready to learn, self-assured, and easily adapted to any change. In the end, after six years in Prague, he left on 26 November 2009 for Leipzig Zoo to bring fresh blood into their breeding. Up till now, he has sired two calves – 9 April 2012 still born and 25 January 2019 a male called Ben Long.

The seventeenth and also last elephant to join the House of Large Mammals, the second elephant house in Prague Zoo, was the male Mekong. He came within the European breeding programme from Leipzig Zoo on 27 November 2009 to replace Naing Thein. He was born in Saigon, Vietnam, in 1982. While in Leipzig, he showed interest in a female and fathered one offspring, but took no notice of the other females in the herd. As we had a vacancy after Naing Thein had left, we arranged this exchange. He was somewhat timid and conservative and was not trained. We started with the training from the very beginning. He was clever, but slow to learn. When Mekong was transferred to the new house and after the arrival of new female elephants, he did not prove himself to be a good breeding bull. Nonetheless, in the end he sired one baby. On 3 December 2014 he left for Amsterdam Zoo, where he fathered another offspring, born on 16 October 2016, the female Sanuk. He has been in another Dutch zoo since 29 January 2016 – Emmen Zoo.

Further arrivals fall into the third, present, stage of elephant breeding in Prague Zoo. A new house for elephants, a third one, was about to be built and we needed to find new suitable animals – especially female ones, as we already had a male – for this state-of-the-art house. First Gulab and Shanti were taken to the new house, on 24 April 2012, and, the next day, Mekong was transferred to the new premises. The elephant section of the Large Mammals House became abandoned. But the building was still used for a time to place two newly arrived Sri Lankan elephants into quarantine.

On 9 May 2012, the female elephant Douanita (Donna) and her daughter Tonya came from Rotterdam Zoo straight to the new house. Originally, Donna was the property of the Zoo in Ústí n. L., and turned up in Rotterdam after she had been confiscated upon arrival in Europe. She remained in the Rotterdam Zoo and even reproduced there. She was caught in Vietnam, where she was born in 1986. When she came to Prague, Donna was pregnant and we were awaiting the first ever delivery. Already in Rotterdam the female tended to be dominant and stayed that way in Prague, as well. On top of that, she was unreliable in hands-on regime and had to be kept in protected contact. Because of these complications, she was later transferred to Osnabrück Zoo, Germany. When she departed on 7 March 2017 she was pregnant once more, just as when she first arrived. First weight reading on 30 January 2014 was 3666 kg and the last one of 1 March 2017 showed 3256 kg.

Her daughter Tonya was born in Rotterdam on 10 February 2009. Unfortunately, Tonya died suddenly on 17 December 2013, so she only spent one year and seven months in Prague. Our suspicion of herpes virus was not confirmed. Autopsy revealed acute bacterial infection, sepsis caused by *Escherichia coli hemolytica* bacteria and gastrointestinal bleeding.

On 7 October 2012, two female elephants joined Prague Zoo. Janitha and Thamara arrived from Sri Lanka. Both of them came from Colombo Zoo, but they were born in Pinnawala Elephant Orphanage, which is controlled by Colombo Zoo. Janitha was born on 17 October 2004 and Thamara on 23 August 2005. They spent their quarantine under a strict regime and had separate staff of Sri Lankan and Czech keepers to look after them in the House of Large Mammals. At last, on 6 March 2013, they were transferred to the new house in the Elephant Valley. They were at a suitable age to become founders of our zoo's current successful breeding programme. The latest weight reading on 23 June 2022 showed that Janitha's weight was 2180 kg while that of Thamara was 2234 kg.

February 11, 2013, witnessed the first delivery of an elephant in the history of Prague Zoo. The above mentioned female Douanita gave birth to a female baby that was named Sita, referring to the fact that her mother belonged to the Zoo Ústí n. L. where two female elephants of that name had lived a while ago. The time of the delivery was 1:30 p.m. and the baby first sucked from her mother at 7 p.m. Sita was prospering well and could have remained in Prague, but she had to follow her mother to the new place of her abode. She left for Osnabrück on 7 March 2017. Sita's weight was 1134 kg on 3 August 2015, a year later, on 8 August 2016, it was 1320 kg and her last weight of 1 March 2017, before leaving Prague, was 1406 kg.

The next, the 23rd elephant to come was the 31-year old Asian elephant Ankhor, who came from Tierpark, Berlin, Germany, on 13 August 2014 as another breeding bull. He was born in Burma (Myanmar) on 1 March 1983. So far, he is the last elephant to arrive in Prague. It has already been said that Mekong did not prove himself much in reproduction, and Ankhor was to replace him, as he had sired 11 offspring in Tierpark Berlin, where he was from 1989. We also had some hopes that the presence of Mekong would provoke his rival to some activity. At first, the effect was not really noticeable, but, in the end, Mekong mated Janitha but was not at all interested in Thamara. So, it was the same as the situation in Leipzig. Just before his departure it became evident that the mating had been successful. And Ankhor, when he had the opportunity, mated Thamara. This was the beginning of the current era of four successful births of truly Prague baby elephants and Ankhor lived up to his reputation. Visitors can easily identify Ankhor by two white stars on his back. This is a mark to show ownership of a Burmese state timber company. It was not made by the usual nitrogen branding but it was done with a paste made of kaolin, bentonite and hydrate of sodium mixed with glycerine and methyl alcohol.

He was first weighed after arrival in Prague on 16 August 2018 and had 4032 kg and the latest reading of his weight was on 23 June 2022 and showed 4308 kg.

The first arrival in the series of births was that of the male Maxmilián, called Max for short, – on 5 April 2016 at three in the morning. He weighed 104 kg and was 95 cm tall. His parents were Mekong and Janitha. After the first year of his life, on 4 April 2017, his weight was 412 kg and last time, on 23 June 2022, he weighed 1950 kg.

The second one – 25<sup>th</sup> Prague elephant in line – was the male Rudolf, called Rudi, who was born on 7 October 2016 to his parents, Ankhor and Thamara. On 7 November 2016 he weighed 122 kg and in his first year (11 October 2017) his weight went up to 390 kg. His latest weighing was on 23 June 2022, when his body mass was 1536 kg.

At 3:09 o'clock in the morning of 27 March 2020, the female Lakuna was born. Her weight was 92 kg and she was 93 cm tall at the shoulder. Her parents were Ankhor and Thamara. On 10 August 2020 the scale showed 246 kg. In her first year of life (30 March 2021), Lakuna's weight was 462 kg and by 23 June 2022 it increased to 916 kg.

So far the last elephant coming to Prague Zoo – the 27<sup>th</sup> in succession – was the female Amalee who was born on 9 May 2020 at 1:58 a.m. Her weight was 124 kg and she measured 71.5 cm at the withers. Her parents were Ankhor and Janitha. Her weight taken on 10 August 2020 was 242 kg, in her first year of life (8 May 2021) she weighed 500 kg and her latest weighing on 23 June 2022 showed 854 kg.

All the four calves have been successfully reared and undergone basic training to make care and handling easier. The females are kept in the usual family group, while the males have, for the time being, formed an independent male group together with Ankhor. Both of them are to leave Prague Zoo in some days.

## Final word

---

This is a brief account of the 27 elephants that have so far been in the keeping of Prague Zoo. Out of these 27 animals, 22 were imported to our zoo, either bought, given or in exchange, while five of them were born here (2,3). And, so far, the rate of successful births is 100%. From the point of taxa, there was one African forest elephant in Prague Zoo (1,0), four African bush elephants (2,2), five Sri Lankan elephants (2,3) and 17 Asian elephants (7,10). We can also see from the statistics taken over the 89 years, that from these 27 animals six died, two had to be put down, 10 departed to other zoos and nine are currently still in Prague Zoo (3,6).

And to make the review complete, we must add another piece of information concerning the so-called transit elephants, i.e. animals passing Prague Zoo between 1950 and 1959 in the framework of business contracts between West European countries and the Soviet Union. At the time, Prague Zoo served as a transit station for shipments of the Soviet Zoocentre Moscow trading company. In practice, this did not mean that the animals actually passed through the gates of the garden but Prague Zoo had to do all the paperwork, provide veterinary checks, had to feed and water the animals, and, if necessary provided somebody to accompany them on their way to the border. In total, there were 12 animals – 11 Asian (1,8,2) and 1,0 African bush elephant.